Da. 10. 8° / XVIII 15 / 12. duplicat T.873.16

DISSERTATIO INAVGVRALIS MEDICA

DE

VSV VAPORATIONVM ET SVFFITVVM IN CVRATIONE MORBORVM

QVAM

DEO OPTIMO MAXIMO ANNVENTE
CONSENTIENTE ILLVSTRI MEDICORVM ORDINE IN ACADEMIA IVLIA

PRAESIDE VIRO EXCELLENTISSIMO

D. BRANDANO MEIBOMIO

ARCHIATRO GVELPHICO MEDICINAE PRACTICAE PROFESSORE ORDINARIO ORDINIS SVI SENIORE ET H. T. DECANO SPECTATISSIMO

PATRONO PRAECEPTORE AC PROMOTORE MAXIME COLENDO

PRO GRADV DOCTORIS

IN IVLEO MAIORI
DIE MAII A. O. R. MDCCXXXIV.
HORIS ANTE ET POST MERIDIEM CONSVETIS

PVBLICO ET SOLENNI ERVDITORVM EXAMINI SVBIICIET

GODOFREDVS IACOBVS IAENISCH

HAMBVRGENSIS.

40.

HELMSTADII
TYPIS PAVLI DIETERICI SCHNORRII
ACAD. TYPOGR.

K. u. k. Militärärztliche Bibliothek

Standort: Zimmer / Kasten / L. Nr.

Katalog: Abth. / Gruppe / Nr.

INCLYTAE

AC

LIBERAE SACRI ROMANI IMPERII REIPV-
BLICAE HAMBVRGENSIS

SENATVI SPLENDIDISSIMO

VIRIS

ILLVSTRIBVS, MAGNIFICIS, NOBILISSIMIS,
AMPLISSIMIS, CONSVLTISSIMIS,
PRVDENTISSIMIS

D O M I N I S

DOMINIS CONSVLIBVS

DOMINIS SYNDICIS

DOMINIS SENATORIBVS

DOMINO PROTONOTARIO

DOMINIS SECRETARIIS

DOMINO ARCHIVARIO

ATRIAE PATRIBVS INDVLGENTISSIMIS

DOMINIS PATRONIS

AC EVERGETIS

EA, QVA PAR EST, OBSERVANTIA

PROSEQVENDIS,

SPECIMEN HOC INAVGVRALE

SVBMISSA MENTE

OFFERT

GODOFREDVS IACOBVS IAENISCH.

PROOEMIVM.

CVm maxima morborum ſit multitudo, & innumerae fere calamitates atque affectuum ſpecies miſerum corpus noſtrum, dum vitali aura fruimur, non uno modo excrucient; his debellandis vario armorum apparatu, maxima remediorum ſupellectile opus eſſe, omnibus perſpectum eſt. Et vero habemus non exiguum, ſed ditiſſimum pharmacorum theſaurum, ab ipſa antiquitate et primis artis noſtrae ſtatoribus nobis relictum. Neque etiam ſubſecutis tempo-

ribus hic defuit Medicorum induſtria, quin partas a majoribus opes, nobisque relictum medicamentorum theſaurum pluribus amplificarent. Nec tantum novis et praeſtantiſſimis remediis a recentioris aevi Medicis materiam, uti vocant, Medicam fuiſſe adauctam, ſed et ipſas ſimplicium facultates rectius examinatas, modum quoque agendi, eaque exhibendi et applicandi rationem multis modis fuiſſe excultam, grati agnoſcimus. Interim nondum exhauſtam hanc penum, nec omnia circa hanc doctrinam expedita eſſe arbitramur, ſed plurima reſtare in latiſſimo hoc campo et addi poſſe, nulli dubitamus. Equidem pro affectuum varietate & medicamentis, intra corpus exhibitis, et exterius eidem admotis, tollere aegritudines Medici conantur, unde alia interna, alia externa vocantur; et interna quidem in internis, externa vero in externis morbis inprimis adhibere ſolent. Externorum vero etiam in internis morbis inſignem ſaepe eſſe efficaciam, uſus et experientia frequens docuit, et pluribus id in peculiari quadam diſſertatione oſtendit Cl. Dn. Praeſes. (*) Nec tamen in

(*) Diſputatione de medicamentorum externorum opera-

in ea ſumus ſententia, tantum externorum uſum eſſe, ut internis medicamentis carere, vel illis ſolis omnes morbos curare poſſimus, ſicuti Medicus quidam Anglus, P. Kennedy tractatu, anglico idiomate conſcripto, (**) orbi erudito perſuadere voluit, dum omnes, corpus afficientes, morbos, qui curationem admittunt, per externa tolli poſſe exiſtimat, nec abſolute neceſſarium eſſe credit, ut medicamenta ore aſſumta in ventriculo prius & primis viis immutata ad maſſam ſanguinis perveniant; quin etiam remedia varia externa proponit, quibus loco internorum in diverſis aegritudinibus uti, et eundem effectum, quem alias interna exhibent, conſequi liceat. Non vero operae pretium eſſe putamus, ut memorati Autoris argumenta nunc ponderemus, et externa medicamenta, quae pro internis ſubſtituit, pluribus examinemus; ſed potius cum veteri et recenti Medicorum ſchola & internis et externis remediis ſuum pretium ſtatui-

operatione, et in internis morbis uſu, Vltraiecti ad Rhenum habita.

(**) An Eſſay on external remedies, wherein it is conſidered, whether all the curable diſtempers incident to Human Bodies may not be cured by outward means. London. 1715. 8vo.

ſtatuimus, pro morborum & circumſtantiarum diverſitate adhibendis. Nec tamen hic omnia externa medicamenta conſiderare animus eſt; ſed illa tantum, quae ſub forma vaporum et fumorum in morborum curatione a Medicis adhiberi ſolent, hoc Specimine inaugurali examinare decrevimus; an ſcilicet aliquam vim et efficaciam, et qualem, in debellandis morbis, tum externis, tum internis, habeant; quomodo operentur; & in quibus morbis potiſſimum conducant, quantum quidem temporis ſpatium nunc concedit. Ita vero etiam non agemus de ſuffimentis, quae odoramenta alias audiunt, et voluptatis tantum cauſa inſtituuntur. Faxit vero benigniſſimum Numen, ut omnia in ſui nominis gloriam et aegrorum ſalutem bene eliciterque eveniant.

§. I.

SVffituum nomine quidam intelligunt exhalationes quascunque, ſive ſiccas ſive humidas; nos rectius diſtingui credimus, & vocamus vaporationes exhalationes ex rebus humidis, aqua ſcilicet pura, ſalſa, ſulphurea, thermali, aqua cui herbae aliaque incocta, vino, ſpirituoſis, aceto, oleis etc. Suffitus ſunt exhalationes ſiccae, quando beneficio caloris particulae quaedam ex variis rebus propelluntur vel elevantur, & ita corpori ejusque partibus pro variis uſibus admoventur ſive applicantnr.

§. II.

Vaporationes quod attinet, habere illas aliquam efficaciam, multa experimenta nos evincunt, & vel notiſſima illa operatio chymica id docere poteſt, quando Cornu Cervi philoſophice praeparatur, dum vapores ſimplicis aquae illud friabile reddunt, viſcidas

& duriores particulas diſcutiendo vel attenuando. Quodſi vero aquae ſimplici quaedam incocta ſint, ut herbae, radices, ſemina, quae aromaticam vim poſſident, & partes tenues & ſubtiles continent, ejusdem vapores elevatos majorem vim obtinere, dubium non eſt, eorumque inſignem uſum in duris partium tumoribus diſcutiendis frequens experientia docet.

§. III.

Quaeritur vero, an particulae ita elevatae retineant vim a tota mixtione dependentem? non videtur id eſſe dubium. Odorem enim retinent, quamvis ſaporem non plane; unde ſane conſtat, particulas quasdam tenues & volatiles ex plantis &c. cum vaporibus ſimul elevari. An tamen omnis ſpecifica vis cum vaporibus illis elevetur, de eo dubitari poteſt. Ad humectandas & emolliendas duras partes tales vapores cum fructu ſaepe adhibentur, ubi tamen vis illa magna ex parte aquae in vapores reſolutae adſcribenda eſſe videtur. Quidam vero etiam ſiccandi & adſtringendi vim talibus vaporibus tribuunt, & hinc decocta adſtringentia parant, an vero vis ſiccans & adſtringens cum humidis illis vaporibus ſimul transeat, & in corporis partibus adſtrictionem efficiat, de eo vel maxime dubitamus. Conſolidantem vim habere vapores, multi exiſtimant, & in phthiſicis illos admodum commendat & exempla curati huius morbi per vaporationes notat Chriſtoph. Benedictus, Medicus Anglus. a) Ad conſolidandum pulmonis ulcus itidem

a) in Theatro tabidorum Exerc. 28. pag. 72. Lond. 1714. 8vo.

itidem laudat vapores decoctorum vulnerariorum, & perfectam phthiſin illis curatam fuiſſe memorat Io. Dolaeus. a) Qui ex aceto elevantur vapores, inſignem vim habere, experientia docet, uti id obſervamus in illis locis, ubi continuae exinde fiunt evaporationes, e. gr. quando ex cereviſia coquitur vel praeparatur acetum, quod ſcilicet plumbum vitra colligans in ceruſſam convertatur. Ita acetum, fuſum ſuper ſilices ardentes, duros & rebelles tumores non raro diſcutit. Aquas nitroſas, ſalſas, ſulphureas, thermales magnam itidem vim habere, dum in vapores reſolutae corporis partibus admoventur, quotidiana experientia docet. Spiritus vini accenſus quantam vim habeat in frigidis & oedematoſis partium tumoribus disſolvendis vel diſcutiendis, frequens uſus comprobavit &c.

§. IV.

Suffitus ſive ſiccas exhalationes, vi caloris elevatas, itidem efficaciam aliquam obtinere, eo minus dubitari poteſt. Equidem ſunt quaedam corpora adeo ſubtilium partium, ut etiam citra calorem ſemper effluvia quaedam emittant, iisque aerem impraegnent. Hinc aer vel ſuaveolentibus particulis imbutus grato odore nares afficit & vires recreat; vel etiam gravi odore easdem ferit; qui tamen & graveolentibus effluviis impraegnatus languidum corpus inſigniter ſaepe excitare ſolet. Inprimis tamen, ſi calor accedat, eo mediante corporum particulae magis adſcendunt ſive

a) Encyclopaedia Medicinae Theoret. practica Lib. 2. cap. de phthiſi p. 314.

elevantur, ut pro variis uſibus corpori ejusque partibus adhiberi queant. Et tales ſiccas exhalationes maximarum virium eſſe, &in fumis variarum rerum accenſarum, non gummatum tantum & reſinarum, ſed plantarum quoque & lignorum, maximam efficaciam deprehendi, frequens experientia comprobat. (a) Et vel fumus in oculos incidens id docere poteſt, qui graviter illos afficere ſolet.

§. V.

Sed quaeritur etiam, an omnis vis ita per fumos adſcendat & corpori humano communicetur? equidem mineralia & ſalina quaedam corpora, ſub forma fumi elevata, & in vaporem reſoluta ſuam naturam iterum repetere, tot ſublimationes docent, ut ſalis armoniaci, mercurii dulcis & ſublimati, gummi benzoin &c. & ita illa vim ſuam omnem retinere, perſuaſi ſumus. An tamen alia, quae in fumum convertuntur, his ſimilia ſint, dubitari poteſt. Qui ex plantis odoriferis excitatur fumus, cum illarum odorem retineat, etiam ſimiles vires conſervare, valde probabile eſt. De adſtringentibus dubitari poteſt, an e. gr. ex glandibus & foliis quercus, ex roſis rubris etc. prodiens fumus adſtringendi vim habeat; ſi tamen vis adſtringens in narcotico aliquo conſiſtat, illa adſcendere poſſe videtur. Et vero fumum, ex ranis & bufonibus excitatum, in ſanguine ſiſtendo inſignem vim obtinere, experientia teſtatur. Fumos illos foetidos, qui

a) Conf. G. W. Wedelius in tract. de ſale volatili plantarum Ien. 1675. edito.

qui ex pennis perdicum, cornubus &c. excitantur, aut quando ſulphur accenſum naribus admovetur, diſcutiendi vim habere, & ideo in ſuffocationibus hyſtericis conducere, arbitramur.

§. VI.

Sed videamus nunc partes, quae ſuffiuntur, ſive quibus fumi & vapores a Medicis adhiberi ſolent. Tales vero aliquando toti corpori, nunc vero huic vel illi parti externae exterius admoventur, vel etiam in ipſas cavitates corporis ducuntur, dum vel his ſupponuntur, vel per certa inſtrumenta immittuntur. Sunt hae cavitates nares, os, oculi, aures, pulmones, uterus, anus, veſica ſive urethra.

§. VII.

Quaeritur nunc, an aër, qui totum corpus noſtrum ambit, eiusque partes patulas & poros ingreditur, medicamentoſus reddi queat? Tentarunt id Medici non uno modo, dum & peſtiferum aerem graſſante peſte non ſolum varia ratione emendare, ſed etiam eundem pro morborum varietate odoriferis aut aliis qualitatibus impraegnare conati ſunt. Et vero uti apud omnes in confeſſo eſt, aerem malignum & peſtiferum, ut & nocivis mineralium particulis impraegnatum, a) ſuis qualitatibus ſeſe in corpus noſtrum inſinuare; idque non tantum per os & nares, gulam & aſperam

 arte-

a) De talibus inter alios videri poteſt Samuel Stockhuſius in tract. de Lithargyrii fumo noxio Goslariae 1615. edito: conf. Ros. Lentilii Iatromnemata cap. 12. de artuum nodoſis dolorificisque tumori-

arteriam, ſed & per poros noſtri corporis fieri, vel contagia peſtis, ſcabiei, luis venereae, per lintea in lectis & ſtragula propagata nos doceant; ita non minus credibile eſt, medicamentoſum quoque aerem ſeſe in corpus inſinuare & proficuos ad ſanitatem effectus edere. Et notum eſt, quomodo conveniens aer effluviis ſuis afficiat corpora, poſt chronicos morbos languida, ita ut non aliud praeſtantius ſit remedium. Hinc iam tum apud Galenum Medici ſuos aegros miſerunt ad Tabias, locum, in quo multae erant evaporationes ſulphureae propter ardentem ignibus montem, plurimae etiam ex maxime odoratis herbis exhalationes, ita ut effectus ille, quem in phthiſicis aegris annotarunt, non tantum lacti, ſed loci etiam aeri deberi videatur. Pertinet huc cura hydropis per inſolationem olim uſitata, aere per radios ſolares calefacto, & diſcutiendo & exſiccando in fluidas corporis partes & laxiores ſolidas membranaceas agendo.

§. VIII.

Spectant huc etiam ſuffitus mediante mercurio in lue venerea a quibusdam ad excitandam ſalivationem inſtituti, ubi fumus toti corpori, excepto capite, adhibetur, & idem effectus ſequitur, uti a mercurio intus exhibito, vel foris inuncto. Partibus vero corporis noſtri ſaepiſſime exterius adhibentur ſuffitus, ut poros in-

moribus & contractura a fumis lithargyrii hauſtis. Pertinaciſſimam alvi obſtructionem olim notavit Cl. Dn. Praeſes in figulo a lithargyrii fumo, quo illi ad ollas conficiendas utuntur, deducendam.

intrent & craſſiores, viſcidas, aqueas &c. particulas diſſolvant vel diſcutiant; ſicuti in membris paralyſi affectis, odematoſis aliisque continuo fit. Denique cavitatibus noſtri corporis fumos vaporesque immittunt Medici ad internos morbos abigendos & ſymptomata mitiganda, vel immediate iis ſupponendo, vel per inſtrumenta certius eos impingendo.

§. IX.

Et vero talium vaporum & fumorum inſignem vim eſſe & fere omnes noſtri corporis partes illos permeare, experimenta varia nos evicerunt. Et facit huc, quod de talibus effluviis egregie notat illuſtris Boyle, a) dum ea vim admodum penetrantem vult obtinere & aerem mirum quantum mutare, corpus hinc vario modo afficere, & non ſolum cutim diverſa ratione alterare, ſed & in interiora corporis penetrare; eoque efficacius agere, quo magis calore adiuvantur, & quo corpus humanum tenerius eſt.

§. X.

Equidem omnia in corpore noſtro ϛύῤῥοια καὶ σύμπνοια eſſe, iam tum Hippocrates & veteres Medici docuerunt. Externam tamen corporis ſuperficiem ita cuticula ſua denſiore obductam credere quis poſſet, ut fumi vaporesque eam pervadere nequeant; & vero cavitates internas inteſtini recti, uteri, ani &c. illis magis patulas eſſe, ratio & experientia docet. Interim tamen talia effluvia etiam per corporis ſuperficiem,

a) Libro de mira effluviorum ſubtilitate.

ciem intrare, dubium non eſt, & hinc inde in corpus aliquid inſpirari, ſicuti ex eo continuo aliquid exſpirat, & notati a quibusdam ſunt pori non minus introrſum, quam extrorſum, ſpectantes. Non tamen ita patere eos poros exiſtimamus, ut quicquid in athmoſphaera eſt, transmittant, ſed certo modo figuratos ad certa tantum corpuſcula recipienda, & haec per poros ita in ſanguinem penetrant; & vero quasdam particulas ita tranſire, ipſe ſanguinis & cordis citatior inde factus motus nos docet, uti ex pulſu diſcimus. Confirmat haec illa experientia, qua novimus, quod quaedam medicamenta eundem effectum habeant, ſive externe applicentur, ſive interne exhibeantur, uti de Mercurio, Opio aliisque conſtat. Et notabilis eſt hiſtoria, quam refert Henr. Oldenburgius a) de foemina, quae naturalem habebat antipathiam, ſive averſionem a melle, cuius femori vulnerato cum ipſa inſcia Chirurgus mel applicaſſet, extemplo putruit vulnus; remoto dein melle melius ſe habuit, & vulnus ſanatum eſt. Vomitum ex admoto cruribus decocto ex Croco metallorum, teſtantur Ephemerides nat. curioſorum. b)

§. XI.

Infectiones per venena aliaque contagia eandem hanc ſententiam confirmant, & novimus, qualem tragoediam ſaliva canis rabidi per vulnus cum ſanguine hominis demorſi communicata in corpore ludat, &

---

a) In actis Philoſoph. Lond. 1669, menſ. Novembr.
b) Dec. 2. A. I. obſerv. 43. pag. 120.

& quomodo plurimae corporis partes exinde laedantur, & graviſſima imo lethalia ſymptomata excitentur. Hic tamen immediate ſanguini communicatur ſaliva illa peregrina, & poſſet hic locum habere, quod de venenis Celſus annotavit, quaedam ſcilicet eorum non niſi vulnere nocere. Verum proſtant exempla communicati huius mali etiam citra demorſionem, dum canes rabidi hominis corpus ſaliva conſpurcarunt, vel lingua tantum lamberunt. a) Imo etiam de venenis per chirothecas, per induſia communicatis notae ſunt hiſtoriae, ubi nullum vulnus nec laeſio praeceſſit. Luis venereae virus communicatur mediante coitu in utroque ſexu per ſolum partium genitalium contactum, ſicuti experientia teſtatur, ubi peregrinae illae particulae ſine dubio poros alterius corporis intrant, & cum ſanguine mixtae totum corpus inficiunt, & graviſſima ſymptomata inducunt. Ita ſcabies non infrequenter per accubitum, per ſtragula, per chirothecas &c. ad alios propagatur. Et haec omnia procul dubio docent, transire particulas medicamenti, ſive ſub forma fumorum, ſive alia adhibeatur, per corporis poros, & non tantum ſanguini ſed & aliis partibus communicari.

§. XII.

Petuntur vapores & fumi tales ex corporibus vel fluidis, vel ſolidis, vel mediae conſiſtentiae, vel ex his omnibus ſimul. Corpora illa deſumuntur ex tribus ſic dictis regnis, ſcilicet vegetabili, animali & minerali.

B §. XIII.

a) Vid. Ros. Lentilii iatromnemata pag. 37.

§. XIII.

Excitantur effluvia illa partim motu inteſtino, uti in phyſicis demonſtratur, partim ope caloris & ignis, dum vel accenduntur corpora illa, ex quibus adſcendunt, (quod de ſpiritu vini inprimis valet) vel coquuntur, vel ferro aut ſilicibus candentibus inſperguntur, vel prunis ardentibus iniiciuntur, vel ferrum aut lapides igniti vel in aquam ſimplicem, vel in alium quendam liquorem immittuntur.

§. XIV.

Admoventur vapores & fumi corpori aut partibus affectis vel nudis, vel linteo tectis, ut eo melius & certius agant. Applicatio illa fit vel immediate, vel mediantibus quibusdam inſtrumentis & machinis. Modi & inſtrumenta hunc in finem varia ſunt excogitata. Per arundinem vaporem calidum decocti alicuius in angina immitti iubet Hippocrates. a) Inſtrumenta, quibus vapores in phthiſicis ad pulmones commode duci poſſint, depingit Chriſt. Benedictus libr. cit. Infundibulo aut tritorio alii utuntur, aut cannulis perforatis &c. Singulare inſtrumentum vitreum ad fumos utero immittendos invenit Io. Rud. Glauberus. vid. Io. Andr. Stiſſerus, olim huius Academiae Profeſſor, b) ut & Cl. Dn. Heiſterus noſter. c)

§. XV.

Sed conſiderabimus nunc medicamenta, quae ſub

---

a) Lib. 2. de morbis c. 26. p. 34.
b) In epiſtola de machinis fumiductoriis curioſis.
c) In chirurgia tab. 24. fig. 9.

ſub forma ſuffituum & vaporationum inprimis adhiberi, & his vel illis indicationibus ſatisfacere poſſunt, & quidem iuxta illam diviſionem, qua vel in fluidas vel ſolidas noſtri corporis partes, vel in utrasque ſimul agunt.

§. XVI.

Inter illa, quae in fluidas partes agunt, occurrunt primo evacuantia, & inter haec purgantia & laxantia. Ad alvum laxandam vulgus ſupponit braſſicam decoctam, vaporemque exinde elevatum emolliendi vim habere credit; & hoc modo etiam alia decocta ex emollientibus & purgantibus parare licet, & rectius per inſtrumentum aliquod recto inteſtino vapor talis immitti poſſet. Nicotianae fumus ordinario modo per fiſtulas hauſtus in multis obſtructionem ſolvit, praeſertim illis, qui huic fumo non nimis asſueti ſunt, multo vero efficacius Tabacum agit, ſi fumus eiusdem ex Anglorum invento per certum inſtrumentum ad anum ducatur, quo mediante pertinaciſſimas alvi obſtructiones ſolutas & ipſum morbum iliacum ſublatum fuiſſe, experientia docet. a) Ob ſal volatile, quod Tabacum in ſe continet, in fumo reſtibile, fibrae inteſtinorum ſine dubio irritantur & ſtimulantur ad contenta expellenda; ſicuti & folia eiusdem ordinariis clyſteribus indita inſignem vim habere cl. Dn. Praeſes mihi retulit.

 §. XVII.

a) Vid. Frid. Dekkers in exerc. pract. p. 705. Lugd. Bat. 1695. ed. ubi ipſum inſtrumentum delineatum exhibet, ut & cl. Heiſteri noſtri Chirurgiam pag. 761.

§. XVII.

Vomitum etiam vaporibus & fumis acribus & ſtimulantibus ori immiſſis excitari poſſe, non dubitamus, cum talia etiam externe admota, ſicuti §. X. dictum eſt, per poros aliquando tranſeant, & eundem promoveant, ſed de his inuſitatis nunc non agemus, & interne exhibitis potius utimur.

§. XVIII.

Sudores egregie promovent tum ſuffitus, tum vaporationes, & frequentem in praxi uſum habent, ſive in toto corpore, ſive in certa tantum parte ſudorem promovere animus ſit. Commovent enim talia humores & ad peripheriam corporis deducunt & calore & particulis ſubtilibus per poros tranſeuntibus, imo & cutim nimis conſtrictam vel rigidam relaxant eiusque poros aperiunt. Et notiſſima ſunt varii generis balnea vaporoſa vel ex aqua cum herbis decocta, vel ex vino & ſpirituoſis, aceto & ſimilibus parata. Vel fumida ex variis gummatibus, mercurio, cinnabari aliisque igni inſperſis excitata; balnea item cum lapidibus & ferro ardenti facta, inſpergendo iis hunc vel illum liquorem, vel cum lampadibus & candelis ex variis reſinis & gummatibus, item ex oleis penetrantibus, brodio decoctorum, aquis pretioſis & odoratis &c. confecta. Sed videri de his pluribus poteſt Mich. Et müllerus. a)

§. XIX.

a) In diſputatione de balneis artificialibus Lipſ. 1672. habita: confer. G. W. Wedelius in Amoen. Mater. Med. Lib. 2. Sect. 2. Cap. 6. pag. 351.

§. XIX.

Diureſin promoventes vapores laudat citatus ſcriptor Anglus P. Kennedy a) ex rad. raphani ſylv. contuſa, ſem. petroſel. dauci, foenic. baccis iunip. in MB. cereviſia forti coctis, calidos per ſellam perforatam admiſſos. Et vero non levem eiusmodi vapores pollicentur operam, ſi dyſuria vel iſchuria ortum duxerit a nimium conſtrictis vel ſpasmo affectis fibris colli veſicae, vel ab inertia fibrarum eius. Vapores enim aquoſi fibras ſtrictas laxant & effluvia talium vegetabilium particulis ſuis acriuſculis ſtimulant veſicae fibras debiliores ad urinae excretionem. Poſſunt vero etiam emollientia iis decoctis addi, & ipſi vapores mediante inſtrumento inteſtino recto induci ob vicinam veſicam: utut enim etiam per poros intrent effluvia, tamen in internis partibus tenerioribus magis illa penetrare, jam tum §. X. dictum eſt, & curatae hoc modo gravis iſchuriae exemplum in ſene grandaevo retulit mihi cl. Dn. Praeſes.

§. XX.

Apophlegmatiſantia nobis ſuppeditat fumus herbae nicotianae vel etiam aliarum leniter acrium, ut ſalviae, majoran. betonic. thym. ſerpylli, menthae &c. per fiſtulas, uti notum eſt, hauſtus. Prae aliis laudatur Tabacum Alb. Kyperi, quod ex eiusmodi vegetabilibus cum foliis herbae nicotianae iunctis componitur. Stimulant tales fumi particulis ſuis

 officinas,

a) Libro alleg. Cap. 3. p. 55. & Cap. 17. pag. 96.

officinas, ſalivam vel mucum ſecernentes, ut largius ſecernant.

§. XXI.

Vapores errhini ſunt, qui ex aqua calida, lacte, decoctis emollientibus elevati nares intrant; fortius agunt, ſi cum ſacharo ſtimulentur, vel ex herbis cephalicis e. g. majoran. ſalvia, roſmar. flor. lil. convall. &c. decocta fiant: ita enim in perſonis ſenſibilioribus vapores tales non raro fiunt ptarmici. Sternutationem vero excitant vapores & fumi acriores, qui membranam narium fortius vellicant, quales ſunt, qui ex allio, cepis, ſinapi, raphano, tabaco, ex ſalibus volatilibus, ſpiritu C. C. urinae, ſpir. ſal. armon. elevantur. Dum vero vapores tales & vaſa relaxant & acribus ſuis particulis fibras eorum ad excretionem ſtagnantium humorum ſtimulant, & ipſum cerebrum aliquo modo concutiunt, uſum inſignem non raro habent in variis morbis v. g. capitis, aurium &c. & revellendi cauſa frequenter adhibentur.

§. XXII.

Fumi ſialogogi elevantur ex mercurio in fumum reſoluto, vel ex cinnabari, additis etiam ſuccino, ſulphure, maſtiche; & admoventur aliquando toti corpori linteis, excepto capite, contecto, ita ut per poros intrent, vel ore ac naribus illos excipit aeger. Et tales fumi mercuriales non minus ſalivationem excitant, quam ſi interne exhibeatur mercurius. Et multo certius ſalivationis effectum ſubſequi vult a mercurio exterius ſive ſub forma fumi ſive unguenti adhibito al-

lega-

legatus P. Kennedy; a) & in conſummata lue venerea fumos mercuriales etiam praefert inunctionibus atque emplaſtris, ſalivationis cauſa exterius admotis, celebris Chirurgus Gallus, Nic. Blegny in libro de hoc morbo conſcripto. b) Et ita per poros cutis immiſſae mercuriales particulae viſcidos & craſſos in glandulis haerentes humores attenuant atque incidunt, & vaſa ſtimulando ad excretionem compellunt, non ſecus ac ſi interne mercurius fuerit exhibitus.

§. XXIII.

Ad evacuantia etiam referuntur expectorantia, & non dubitamus, quod & hic vapores ex decoctis ſimplicium emollientium, incidentium & leniter irritantium aliquando locum habere poſſint, ſi ore excipiantur. Tales enim & relaxando, incidendo, attenuando atque irritando agunt, & ita viae lubricae redduntur, ac fibrae canalium irritantur ad excernendos viſcidos & craſſos humores, in bronchiis haerentes, imo etiam pus in pulmonibus vel pectore contentum.

§. XXIV.

Ad evacuationem mulierum menſtruam provocandam itidem ſaepe inſignem efficaciam habent fumi & vapores. Parantur eum in finem decocta ex ſimplicibus vegetabilibus, quae emolliendi, incidendi, attenuandi & irritandi vim habent, uti ex malva, mercuriali, ſabina, artemiſia, leviſtico, pulegio, roſmar.

a) Introd. in lib. cit. pag. 2.
b) L' art de guerir les maladies veneriennes Tom. III. Part. IV. chap, 3. pag. 255.

mar. &c. Quidam fortioribus utuntur, ſpirituoſis ſcilicet urinoſis, ut ſal. armon: C. C. &c. vapores decocti ſcoriarum reguli antimonii laudat Io. Hartmannus. a) Suffitus ex colocynthide commendat & gravem menſium ſuppreſſionem hoc modo curatam memorat Balth. Timaeus. b) Talia vero effluvia humores viſcidos & craſſos circa uterum haerentes incidunt & attenuant, eiusdem fibras ſtimulant, vaſaque aperiunt, vias laxant, & ita menſium fluxum cauſantur. Lochiorum fluorem eadem haec promovent, pro circumſtantiarum ratione caute adhibita. Ad partum facilitandum etiam ſimilia ſuffumigia adhiberi poſſunt, & ſolent quaedam obſtetrices partu inſtante vaporem ex aceto iuniperi ad uterum ducere, ſicuti me docuit cl. Dn. Praeſes, & ſuffitum humidum utero immittendum exhibet G. W. Wedelius c) ex rad. leviſt. matricar. artemiſ. cum vino coctis.

§. XXV.

Sed videamus nunc etiam paucis alterantia dicta, quae itidem in fluidas noſtri corporis partes agere creduntur, an ex illis itidem quaedam hic locum habere, & ſub forma vaporum & fumorum utiliter adhiberi queant.

§. XXVI.

Occurrunt hic primo remedia diluentia & incraſſantia. Illa maſſam humorum ſpiſſiorem factam alias parti-

a) In praxi chymiatrica Lipſ. 1636. edita pag. 173.
b) In caſibus medic. Lipſ. 1636. ed. lib. 4. Caſ. 9.
c) In amoenitat. mat. med. lib. 2. Sect. 2. Cap. XI. pag. 408.

particulas interponendo fluidiorem reddunt. Incraſſantia vero dicuntur, quae humorum maſſam nimis fluidam factam ſicciorem reddunt. Ad diluendos craſſos viſcidosque humores in hac vel illa parte haerentes commendari poſſunt vapores ex aqua ſimplici, vel cui herbae quaedam emollientes aperientes incoctae ſunt, ut ſpiſſi humores per hanc mixtionem particularum aquearum & emollientium ad fluorem redigantur. Conferri hic poteſt H. Boerhavius. a) Incraſſationem humorum per vapores humidos fieri poſſe, non probabile eſt; fumi vero ſicci adhibiti forte aliquid hic efficere poſſunt, humidiores particulas abſumendo.

§. XXVII.

Attenuantia remedia etiam ſuppeditare poſſunt vaporationes, ſi cum aqua calida inſtituantur, inprimis tamen ſi vegetabilia aromatica & quae tenuium ſunt partium, ut rad. gentian. zedoar. herb. abſynth. artemis. card. ben. tanacet. menthae, maioran. ſabin. meliſſ. ſalv. puleg. rosmar. ſemina item carvi, foenic. anis. bacc. iunip. & ſimilia fuerint incocta. Qui ex ſpirituoſis, vino, ſpiritu vini vel etiam aceto elevantur vapores, maxime penetrant, & uſum hic inſignem habent. Solus calor ex ſimplici aqua hic agit in humores frigidos & craſſos in partibus ſtagnantes, effluvia vero ſubtilia ex herbis aromaticis elevata magis dividunt & disiungunt viſcidos & tenaces humores, & diſſolvunt concretas eorum moleculas & ſolutas ſervant.

a) In Inſtitutionibus Lugd. Bat. 1713. ed. §. 1165.

§. XXIIX.

De condenſantibus & acrimoniam inducentibus, quae inter alterantia recenſentur, non eſt, ut multa moneamus. Condenſatio enim ſi aliqua particularum in humoribus nimis disiunctarum locum habeat, internis potius id efficere conamur; & quae acrimoniam inducunt, ad ſtimulantia rectius referuntur.

§. XXIX.

Ita etiam demulcentia ex ſuffitibus commendari non poſſunt, & contra humorum acrimoniam rectius pugnatur medicamentis internis, quam vaporibus vel ſuffimentis. Quod ſi tamen forte aër acriora effluvia, vel halitus cauſticos, putridos, alcalinos, vel acidos venenatos, continere videatur, ejus emendatio tentari poteſt per ſuffitus varios aceti, ſpirituum acidorum, alcalinorum, oleoſorum &c. Sic enim correctus & temperatus aër tum per patentes corporis cavitates, tum per poros ejus continuo intrans & cum ſanguine & humoribus commixtus ejus acrimoniam ſenſim quodammodo temperare & demulcere poteſt.

§. XXX.

Supereſt, ut ex alterantibus conſideremus moventia ſive excitantia tardiorem fluidorum motum, eundemque nimium ſiſtentia ſive temperantia, an tale quid etiam a ſuffimentis exſpectari poſſit. Sunt vero etiam remedia non pauca, quae ſub forma fumorum & vaporum adhibita egregie liquidum ner-

veum

veum ſive ſpiritus animales excitant & ita motum etiam fluidorum in corpore promovent. Spectant huc effluvia odorata blanda ex croco, citro, flor. borrag. bugloſſ. iasmino, liliis. &c. exhalantia. Vapores dein acriores & calidiores ut rad. galangae, angel. cyp. rot. herb. meliſſ. majoran. lavend. menthae &c. lign. aloes, ſaſſafr. cort. cinamom. macis, flor. lavend. lil. convall. roſar. ſtoechad. ſemin. foenic. aniſ. ammi. bacc. laur. junip. gumm. & reſin. ut bdellii, benzoes, camphorae, maſtiches &c. balſamorum nativorum ut de Tolu, peruv. &c. ut & artificialium, item moſchi, ambrae, zibethi: quibus addi poſſunt olea aromatica ſuaveolentia vel ſtillatitia vel expreſſa, ut cinam. caryoph. &c. ut & aquae deſtillatae aromaticae & fragrantes, cinam. cort. aurant. citr. &c, eſſentiae item aromaticae ambrae, aurant. macis &c. quae optime cum aquis earum deſtillatis ſociantur. Fortiora ſi quis deſideret, haec nobis ſuppeditant acida penetrantia, uti acetum ſimplex, & compoſita, ſpiritus acidi minerales, dein alcalina volatilia & forma ſicca & liquida, ut ſal volatile & ſpir. C. C. ſal. armon. &c. ſalia volatilia oleoſa, olea ex partibus animalium deſtillata & empyrevmatica. Pertinent huc etiam partes animalium combuſtae, ut pili, plumae avium, inprimis perdicum, incenſae, fumus ex cornubus & ungulis brutorum &c. vapores etiam ex animalibus recenter mactatis exhalantes hic laudantur, ſi partibus debilibus immediate admoveantur, & inſignis eorum uſus in membris paralyticis non raro deprehenditur. Fumi vero & vapores re-

 cenſiti

cenſiti non exiguam opem ſaepe ferunt in motu partium languido, ſive is productus fuerit a defectu liquidi nervei, ſive a motu ejus tardiore. Suppeditant enim partes ſubtiliſſimas ad ſpiritus animales augendos idoneas, & effluviis ſuis tenuibus & mobiliſſimis fluidi nervei motum excitant. Vti vero haec pro varietate morborum, conſtitutionum, imo etiam idioſyncraſiae adhibenda ſunt, ita etiam quaedam ex illis motum nimium ſpirituum ſiſtere ſive temperare creduntur, uti ſunt inprimis exhalationes illae foetidae memoratae, licet non in omnibus eosdem exſerant effectus, ſicut in hyſtericis quotidie obſervamus, ſed dum diſcutiendo agunt in humores ſpiſſiores, ſicuti §. V. dictum fuit, etiam hoc modo naturalem ſpirituum motum reſtituere poſſunt.

§. XXXI.

Sed videamus nunc etiam medicamenta, quae in ſolidas potiſſimum partes agere creduntur, & in his primo debilitantia dicta, quae ſcilicet nimium fibrarum robur tollunt, & arctius eas cohaerentes quaſi divellunt. Hic commendari poſſent vapores aquae tepidae & decoctorum, quae ex emollientibus parantur. Tales enim relaxant fibras & earum nimiam tenſionem & robur aliquo modo debilitant. Aer etiam humidus mediante arte redditus per vapores aquae frigidae, & herbarum refrigerantium humi ſparſarum in cubiculo aegrotantis vim aliquam hic habere videtur.

§. XXXII.

§. XXXII.

His opponuntur roborantia, quae locum habent in debilitate nimia fibrarum, quando ſcilicet cohaeſio earum adeo levis eſt, ut motu exiguo, imo minimo ſolvi poſſit, adeoque fluidorum actioni non ſatis reſiſtunt. Hic ſuffitus aromatici ex radic. calam. arom. irid. florent. bacc. laur. iunip. amom. cubeb. cinam. gumm. animae, bdell. benzoe, camphora, maſtiche, myrrha &c. locum habere queunt. Vapores item ex vegetabilibus aromaticis cum vino decoctis etiam commendari poſſent. Talia enim fibras debiles & laxius cohaerentes firmant & ad priſtinum robur iterum deducunt. Aer ſiccus hic conveniens eſt, & ſi talis per ſuffitus memoratos reddatur, huc etiam aliquid facere poſſe videtur.

§. XXXIII.

Referuntur ad hanc claſſem adſtringentia dicta, quod fibras nimis relaxatas & hinc ad agendum ineptas conſtringant craſſioribus & terreſtribus ſuis particulis. Hinc varia adſtringentia commendant, ut rad. biſtort. tormentill. fol. quercus, plantag. flor. roſ. rubr. pulv. bol. armen. lap. haemat. ſangv. drac. nuc. moſchat. &c. vaporis vel fumi forma adhibenda. Sed, uti jam tum §. III & V dictum fuit, dubitari poteſt, an particulae illae craſſiores terreſtres in fumo adſcendant & corporis poros ingrediantur, cum ſubtiliores potius eleventur, & per poros transeant. Interim ſuffitus tales a multis commendantur, & inprimis fumo ex ranis & bufonibus exſiccatis prodeunti in hae-

 morr-

morrhagiis ſiſtendis plurimum tribuitur. vid. celeberr. Henr. Meibomius. a) Poſſunt vero & alia ratione tales fumi agere, & forte narcotica aliqua vis quibusdam adſtringentibus dictis ineſt, quae etiam in ſubtilibus effluviis elevari & in corpore effectum edere poteſt, ſicuti exempla fumorum & halituum narcoticorum ſatis docent. Et vero ex accenſo ſpiritu vini particulae terreſtres non adſcendunt, cujus tamen vapor etiam egregiam vim habet in fibris relaxatis reſtituendis.

§. XXXIV.

His opponuntur relaxantia dicta, quae fibras nimium rigidas vel contractas in priſtinum reſtituunt. Hic aliquem locum habere poſſent vapores aquae tepidae & ex emollientibus decoctis elevati, inprimis ſi a frigore vel ſiccitate ortus fuerit hic affectus, calidi enim & humidi tales vapores vim aliquam in rigiditate illa tollenda vel relaxanda habere poſſunt. De reliquis, quae in hac claſſe recenſentur, non eſt, ut aliquid moneamus.

§. XXXV.

Claſſis tertia medicamentorum, quae in fluidas & ſolidas partes ſimul agere volunt, plurima etiam ſuppeditat remedia, quae ſub forma vaporum & fumorum adhiberi poſſunt, ut diſcutientia, emollientia &c. ſed iis recenſendis & conſiderandis tempus jam non ſupereſt.

§. XXXVI.

a) In diſputatione de haemorrhagia 1684. hic habita §. 51.

§. XXXVI.

Videamus nunc adhuc in ſpecie morbos, in quibus vaporationes & ſuffitus utiles deprehenſi fuerunt. Et vero teſtatur eorum eximium uſum in plurimis affectibus quotidiana experientia. Ita in epilepſia tempore paroxyſmi ſuffitum ex peucedano factum commendat Ros. Lentilius. a) Fumo nicotianae in os inflato puerum epilepticum ab inſultu liberatum fuiſſe teſtatur Laz. Riverius. b) In epilepſia verminoſa infantum tabaci fumum inteſtino recto mediante inſtrumento admiſſum laudat cit. Stiſſerus in epiſt. cit. In paralyſi ſuffimenta exhibet G. W. Wedelius. c) Vapores ex herbis appropriatis & aromaticis cum ſpiritu vini deſtillatis in eodem hoc morbo commendat Io. Dolaeus. d) Suffitum utilem ad fricanda membra paralytica deſcribit ex ſtyr. calamit. ſuccin. maſtich. caryoph. fol. maioran. roriſm. conſtantem cit. Lentilius. e) Ad curandam apoplexiam ſuffitus varios exhibet, & tempore paroxyſmi adhibitos plurimum prodeſſe vult. Fel. Platerus. f) conf. G. W. Wedelius. g) In frigida cerebri intemperie ad tollendam frigiditatem & cerebrum roborandum ſuffitus etiam commendat Laz. Riverius. h) In capitis dolore ſuffitus, ut

a) In miſc. med. pr. p. 38.
b) In obſerv. cent. 2. obſ. 60. p. 176.
c) Diſput. de paralyſi Jen. 1676. hab.
d) In cit. encyclop. lib. 1. Cap. XI. pag. 179.
e) In miſc. cit. pag. 174.
f) In prax. lib. 1. pag. 58.
g) Diſput. de apoplexia 1680. hab.
h) Prax. lib. 1. cap. 1. p. 15.

ut & vaporem decocti naribus hauriendum, ad diſcutiendum & dolorem leniendum praeſcribit cit. Platerus. a) In affectibus aurium ſanandis multum etiam conferunt ſuffitus & vapores adhibiti. In ulcere aurium gravi poſt variolas cum difficili auditu exorto ſuffumigium per tritorium immittendum laudat cit. Lentilius, b) ex coloph. maſtich. thur. ſuccin. ſtyr. cal. compoſitum. Vaporem decocti per infundibulum ad aures ducendum in tinnitu earum praeſcribit Io. P. Lotichius. c) In tinnitu aurium & difficili auditu ſuffimenta etiam commendat cit. Platerus. d) Dolorem dentium ſaepe feliciter tollit vulgare illud experimentum, quo fumus tabaci mediante tubulo auribus inflatur. Citatus Lotichius e) pulverem proponit, quo cubiculum & caput ſuffiantur. In catarrhis praeſertim frigidis tollendis plurimum prodeſſe ſuffitus & humidas particulas exſiccando & craſſiores ſtagnantes diſcutiendo, frequens experientia comprobavit. vid. Schneiderus, f) Sennertus g) aliique.

§. XXXVII.

In pectoris morbis non infrequenter etiam locum habent ſuffitus vel vaporationes, uti de phthiſi iam tum §. III. dictum eſt. Et ſuffumigia ad ulcus pul-

a) Prax. tract. 2. cap. de dolore capitis.
b) In Jatromn. cap. 74. pag. 309.
c) In obſervat. lib. 2. cap. III. obſ. 2. p. 212.
d) In obſerv. lib. 1. p. 188. & ſeq.
e) In obſerv. lib. 2. cap. IV. obſ. 4. p. 216.
f) Lib. de catarrhis 4. cap. X.
g) Prax. tract. 1. p. 157.

pulmonis exſiccandum ore naribusque frequenter attrahenda proponit cit. Riverius. a) Eadem cit. Sennertus b) approbat & vaporem decocti convenientis ore naribusque excipiendum proponit. Fumum etiam pulveris cuiusdam aſperae arteriae immittendum in phthiſi laudat cit. autor Anglus Kennedy. c) In empyemate etiam aliquando proſunt ſuffumigia & habet exemplum empyematici cit. Stiſſerus, d) in cuius inciſum latus per inſtrumentum inflatus fumus ex nicotian. ſcabios. heder. terr. & ſimilibus egregie profuit; aliud item, in quo ſolus nicotianae fumus per tabaci fiſtulam inverſam inflatus utilis fuit. In peripnevmonia vapores calidos aquae dulcis & decoctorum emollientium laudat cl. Boerhavius. e) In aſthmate ſuffitus ex thure, maſtich. myrrh. ſtyrac. nicotian. & ſimilibus commendat cit. Sennertus. f)

§. XXXVIII.

In abdominis morbis non minus ſuffitus atque vaporationes locum ſaepe habent. Ita in colico dolore ſedando ſuffitum ex nicotiana per inſtrumentum inteſtino recto inflatum admodum laudat cit. Stiſſerus. g)

a) Prax. lib. 7. cap. VII. pag. 352.
b) Prax. lib. 2. part. 2. c. XII. p. 212.
c) Lib. cit. cap. XXVI. p. 113.
d) Cit. epiſt. ad ſoc. Angl. Regiam perſcr.
e) In aphoriſmis de cognoſcendis & curandis morbis §. 850. & ſeq.
f) Prax. lib. 2. part. 3. cap. II. p. 343.
g) Epiſt. cit. ad Reg. Soc. Angl. perſcr.

In doloribus nephriticis, ut & tympanitide & hernia flatulenta eundem quoque ibidem commendat. In teneſmo quantum vapores calidi ex decoctis emollientibus per ſellam perforatam admiſſi, vel mediante inſtrumento inteſtino injecti, valeant, frequens docuit experientia, vid. Riverius, Sennertus, Deckerus aliique. In urinae incontinentia ſuffitum laudat G. Phil. Nenterus. a) In uteri affectibus multum ſe commendant ſuffimenta & frequentiſſime illis uſus eſt Hippocrates, ſicuti in libris de morbis mulierum videri poteſt. In procidentia uteri pulverem ex conſolidantibus & adſtringentibus prunis inſpergendum proponit cit. Dolaeus. b) Eadem ſuffimenta in hoc affectu comprobant Sennertus, Weckerus, Platerus aliique. Ad menſtrua revocanda conducere ſuffitus & vaporationes, jam tum §. XXIV. dictum eſt, & frequens experientia uſum eorum in hoc affectu ſatis demonſtravit. Ita in menſibus nimiis, abortu praecavendo & partu facilitando vaporationum & ſuffituum efficaciam obſervationes autorum teſtantur.

§. XXXIX.

In morbis univerſalibus etiam ſuffimenta aliquando locum habere poſſe, dubium non eſt, & quidem de lue venerea jam tum dictum eſt ſupra §. XXII. In febribus peſtilentibus & peſte ſuffitus, qui ad corrigenda effluvia maligna adhibentur, multum faciunt. Quae-

a) In fundamentis Medic. cap. XIII. p. 108.
b) In encyclop. cit. lib. 5. de morb. mulier. cap. I. p. 895.

Quaeritur vero, an decantatum illud in febribus fugandis remedium cortex chinae, de cuius eximio & tuto in febribus uſu nuper egregie commentatus eſt magnae Britanniae Regis Medicus aulicus celeberr. Paul. Gottlieb Werlhofius, a) etiam ſub forma ſuffitus adhibitum utile eſſe aliquando queat? Corticem hunc febrifugam ſuam vim exſerere per clyſteres injectum, jam tum experientia multiplici conſtat. Emplaſtrum etiam ex pulv. corticis & terebinthina confectum & ventriculo applicatum febres intermittentes fugaſſe, teſtatur cit. Kennedy. b) Cum vero fumi & vapores poros corporis intrent, & ſanguinem parteſque internas afficiant, non ſecus, ac unguenta, emplaſtra aliaque immediate corpori admota, uti ex ſuperioribus conſtat, forte etiam idem cortex ſub forma fumi corpori admotus, vel potius inteſtino recto inflatus, efficaciam ſuam antifebrilem exſerere poteſt.

§. XL.

In morbis externis e. gr. tumoribus frigidis & oedematoſis diſcutiendis, duris & ſcirrhoſis emolliendis &c. multiplex etiam experientia uſum ſuffituum & vaporationum comprobavit.

 XLI.

a) In obſervat. de febribus, Hannov. 1732. ed.
b) Lib. cit. cap. XIII. p. 87.

§. XLI.

Sed poſſent haec ulterius deduci & dictis plurima addi, ſi vel temporis vel inſtituti ratio id nunc permitteret. Vela igitur contrahimus, & quod unicum reſtat, Deo immortali pro conceſſis viribus gratias agimus & habemus humillimas.

FINIS.